

Jonsson, K. 1988: The earliest Hungarian coinage. In: P. Berghaus (ed.): *Commentationes numismaticae 1988. Festgabe für Gert und Vera Hatz zum 4. Januar 1988 dargebracht*. Hamburg: Auktionshaus Tietjen + Co., 95–102.

Militký, J. 2013: Nález denáru uherského krále Štěpána I. z Opočna (okr. Rychnov nad Kněžnou). *Numismatický sborník* 27(2), 236–239.

Videman, J. 2015: Významná centra na Moravě v 10. – 11. století pohledem nálezů mincí – aktuální stav poznání. I. Hradiště Staré zámky v Brně-Lišni. *Přehled výzkumů* 56(2), 201–219.

Videman, J., Macháček, J. 2013: Nové mincovní nálezy z dolního Podyjí v kontextu raně středověké Moravy. *Archeologické rozhledy* LXV(4), 851–871.

Summary

A fragment of a silver denier (Fig. 38) struck under the Hungarian King Stephen I (997–1038) was found in 2023 during a metal detector survey in Kotasova Street on the left bank of the River Bečva in Přerov (Přerov District). Only very few deniers (10th–11th centuries) are known from the entire region, and this single find of an 11th-century Hungarian denier (Huszár 1979, No. 1) represents a highly significant addition to the local historical record.

Zdeněk Schenk

Rajhrad (okr. Brno-venkov)

Východní okraj katastru, pravý břeh řeky Svratky, parc. č. 1914/7.

Středohradištní období (RS3). Hradiště. Sonda. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., inv. č. 365/24-1 až 365/24-132.

Lokalizace: S-JTSK: -598598, -1172536

Údržba protipovodňové hráze, která vyvolala předmětný výzkum, byla prováděna na dvou oddělených místech. Zatímco berma stávající hráze na pravém břehu řeky Svratky (prostor jižně od mostu na silnici Rajhrad–Rajhradice) sloužila k těžbě hlíny a byla středem archeologického zájmu, na levém břehu (směrem od jezu několik stovek metrů severně) probíhalo postupné navrhování nové protipovodňové hráze.

Ačkoliv vlastní koryto řeky pochází z poloviny 19. století a hráz je ještě mladší, v prostoru bermy se zachoval původní terén. Byl tvořený cca 40 cm nadloží tmavé hnědé hlíny, která byla postupně odtěžena. Nadmořská výška se pohybuje okolo 185 m.

Odtěžení zeminy v prostoru pravobřežní bermy protipovodňové hráze probíhalo v říjnu 2023, a to na většině plochy bez přítomnosti archeologa. Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., byl na probíhající zemní práce upozorněn až v jejich závěru. Skrytá plocha byla již z valné části zaježděná, a tedy velmi špatně čitelná. Nepodařilo se identifikovat žádné jednoznačné archeologické struktury ani movité nálezy kromě kamenné destrukce v nejjižnější části skrývky. V tomto místě byla navíc znatelná mírná terénní vlna a lokalizace odpovídala průběhu opevnění, které je znázorněno již na starých plánech stavitele rajhradského kláštera Josefa Anneise (např. Staňa 1976).

Po domluvě s investorem byla v tomto prostoru na konci února 2024 vytyčena sonda a zahájen archeologický výzkum. Příčný řez kumulací potvrdil, že se skutečně jedná o destrukci kamenné zdi (obr. 39). Destrukce měla šířku minimálně 10 m

a ležela na intaktním terénu nadložních vrstev, který jižním směrem (vně hradiště) sice mírně klesal, ale příkop zde nebyl zachycen. Po odstranění destrukce se v hloubce cca 0,2 m vyrysoval vlastní základ kamenné zdi o šířce zhruba 3 m. Rub i líc zdi tvořily vyskládané větší kameny, zatímco její střed byl vyplněn drobnější frakcí. Za zdí byly v hloubce cca 0,4 m rozpoznány negativy trámů, které navazovaly v kolmém směru na její rub a tvořily armaturu hliněného násypu. Ve vzdálenosti cca 3 m od rubu zdi pak byla zachycena vnitřní stěna hradby tvořená masivními vodorovnými prkny zapřenými o svislé kůly. Pod čelní zdí byl ještě objeven paralelní žlab zasahující až do intaktního podloží, který by mohl reprezentovat starší, pouze dřevohlinitou fázi opevnění.

Celá konstrukce hradby o šířce okolo 6 m byla založena na mohutné planýrce, která obsahovala četné velké kusy mazanice, zuhelnatělé zlomky dřev a jílovitý materiál a vyplňovala terénní depresi nejasného původu. Pomineme-li ojedinělý stěp z mladší doby hradištní, představující patrně intruzi v novodobém výkopu porušujícím archeologickou situaci, pak planýrka i kamenná destrukce zdi obsahovaly zlomky keramických nádob zařaditelné výhradně do střední doby hradištní. Ze samotného tělesa hradby se obdobně jako při starších výzkumech nepodařilo získat žádné datovatelné artefakty.

Obr. 39. Rajhrad. Sonda středohradištním opevněním od jihovýchodu. Foto R. Bíško.

Fig. 39. Rajhrad. Trench cut through the fortifications from the 9th–10th centuries, view from the southeast. Photo by R. Bíško.

Literatura

Staňa, Č. 1976: Rajhrad. Výzkum 1960 (s popisem nálezů z výzkumu hradiště v roce 1952). Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-197602348. [cit. 2025-12-05]. Uloženo: Archiv nálezoových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-197602348. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky: <https://doi.org/10.60585/M-TX-197602348>.

Summary

A trench was cut through a Middle Hillfort rampart (9th–10th centuries; Fig. 39) during a rescue archaeological excavation in the western part of the Rajhrad cadastral area (Brno-Country District). The excavation was carried out in connection with soil extraction for the construction of a new flood-control embankment.

Richard Bíško, Michal Přichystal

Rajhrad (okr. Brno-venkov)

Ul. Městečko; Pitrův most.

Novověk. Cesta. Stavebně-historický průzkum. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0888561N, 16.6088206E

Dokumentovány byly stavbou odkryté zbytky Pitrova mostu přes boční rameno Svratky mezi Rajhradem a rajhradským klášterem. Podařilo se přiblížit podobu původního mostu z roku 1760 s klenbami o šířce 4,5 m a jeho pozdější úpravy a rozšiřování na rajhradské straně.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

The remains of Pitr's Bridge, uncovered during construction works, were documented. The bridge was built over a branch of the River Svratka between Rajhrad and the Rajhrad monastery (Brno-Country District).

David Parma

Roštín (okr. Kroměříž)

Lesní pozemek (jižní okraj katastru), parc. č. 2742/10.

Středověk, novověk. Cesta, ojedinělé artefakty. Průzkum detektorem kovu. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU267–AU270.

Lokalizace: WGS-84: 49.17140N, 17.31933E

Při provádění odborných dohledů při stavební akci související se založením pokusného vrtu pro identifikaci ložisek zemního plynu na parcele č. 2742/10 na jižním okraji katastru obce Roštín, cca 1 km východně od výrazné terénní dominanty Brdo, nebyly zjištěny žádné zjevné zahloubené archeologické objekty nebo jiné situace indikující dlouhodobější antropogenní aktivitu. Součástí výzkumu byla ale také detektorová prospekce plochy vrtu a příjezdové cesty, při níž byla získána drobná kolekce kovových předmětů (prsten, přezka, železný tesák a další čepel z tesáku), které indikují využívání schůdného prostoru na hřebeni jako spojovacího koridoru, fungujícího před vznikem udržované komunikační sítě. Znalezené předměty je možné rámcově datovat na přelom středověku a novověku.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During a metal detector survey at the site of an exploratory natural gas well on plot No. 2742/10 in the Roštín cadastral area (Kroměříž District), several metal artefacts were recovered,

providing evidence of movement along the Chřiby ridge during the medieval and early modern periods.

Miroslav Popelka, Martin Paulus

Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov)

Sušilovo náměstí, č. p. 67/59.

Pozdní středověk, novověk. Městský dům. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 49.2040272N, 16.8829047E; 49.2038239N, 16.8830603E; 49.2036364N, 16.8825586E; 49.2038694N, 16.8823442E

V rámci stavebního záměru „Stará pošta – komplexní řešení vč. restaurace“ v Rousínově probíhal archeologický výzkum od března do září 2024 (Bučo 2024). Archeologický průzkum i přes svůj omezený plošný rozsah přinesl množství poznatků o vývoji parcely od pozdního středověku až po moderní dobu. Stavební výkopy poskytly stratigrafický přehled jednotlivých uloženin, výkopů a konstrukcí. V rámci výzkumu byly zachyceny nejméně čtyři stavební fáze před existencí současné budovy. Výzkum navazoval na poznatky stavebně-historického průzkumu provedeného P. Borským a potvrdil několik jeho informací k budově Staré pošty (Borský 2014). Na základě stratigrafie lze usuzovat, že vývoj předmětné parcely započal přibližně v 16. století, přičemž hlavní část aktivit je vázána na 17.–18. století. Tuto tezi podporuje i distribuce keramického materiálu v jednotlivých vrstvách.

Literatura

Borský, P. 2014: Nejstarší rousínovská škola. In: *Vyškovský sborník: sborník Moravského zemského archivu v Brně, Státního okresního archivu ve Vyškově X. Slavkov u Brna: Státní okresní archiv ve Vyškově.*

Bučo, M. 2024: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při chystané stavbě „Stará pošta – komplexní řešení vč. restaurace“.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. 45/24. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

In 2024, a rescue archaeological excavation prompted by the construction project ‘Stará pošta – complex reconstruction including a restaurant’ was carried out in Rousínov (Rousínov u Vyškova cadastral area, Vyškov District). Archaeological features dating from the late medieval and early modern periods were recorded.

Michal Bučo

Sivice (okr. Brno-venkov)

„Sádky“, parc. č. 1367/1, 1367/3, 1372–1373.

Středověk, novověk. Komunikace, bojiště. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2291144N, 16.7744092E

Záchranný výzkum na lokalitě Mokrá-lom navázal v roce 2024 na evidenci a detektorový průzkum periferní oblasti velkolomu Mokrá z let 2017–2023 (Kos 2024a; 2024b; 2024c). Evidovány byly povrchové reliéfní struktury starých cest, válečných okopů a zaniklé plužiny, které se soustředily do trati „Sádky“. Mohutný svazek úvozových lesních cest, rozdělující se směrem